

«Είμαι παράλογα αισιόδοξος»

Μια εφ' όλης της ύλης συνέντευξη του Λουκιανού Κηλαηδόνη στον Θανάση Γιώργου

Είναι μερικοί άνθρωποι που σε κερδίζουν και τους νιώθεις δικούς σου πριν καν τους γνωρίσεις. Ένας απ' αυτούς είναι και ο Λουκιανός Κηλαηδόνης. Από το πρώτο τηλεφώνημα αισθάνεσαι πως μιλάς μ' ένα φίλο σου. Πολύ περισσότερο όταν τον συναντάς από κοντά, όπως όταν βρεθήκαμε στο σπίτι του στο Μεταξουργείο, πάνω από το ομώνυμο θέατρο στην οδό Ακαδήμου 14-16. Το χώρο όπου μαζί με τη γυναίκα του, την Άννα Βαγενά, έχουν στεγάσει τη ζωή τους. Αφορμή της συνάντησής μας η συνέντευξη που ακολουθεί, η οποία διατρέχει όλη την πορεία του Λουκιανού στο ελληνικό τραγούδι.

Λουκιανέ, θα ήθελα να ξετυλίξουμε το νήμα της ζωής σου από την αρχή. Γεννήθηκες στην Κυψέλη, το 1943.

Ποια είναι τα πρώτα σου μουσικά ακούσματα;

Ραδιόφωνο κυρίως. Αυτά με τα οποία μεγάλωσε η γενιά μου ακούγοντας δυο σταθμούς στο ραδιόφωνο. Χύμα ακούσματα. Βάζανε πολύ ελαφρό τραγούδι.

Λαϊκά τραγούδια δεν παίζανε τότε στο ραδιόφωνο;

Το λαϊκό πρωτοπαίχτηκε γύρω στο '59-'60. Ρεμπέτικο δεν παιζότανε, δεν υπήρχε. Καντάδες βάζανε, εμβατήρια, δημοτικά κ.λπ. Άλλα ακούσματα ήτανε τα τραγουδάκια του σχολείου, της γειτονιάς, αυτά που είναι σαν προσκοπικά, σαν κατασκηνωτικά, ένα υλικό δηλαδή, που υπάρχει και στην πρώτη πλευρά του *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά*. Εδώ είναι που έχω συγκεντρώσει τις κύριες επιρροές μου, ότι με διαμόρφωσε από πλευράς ελληνικής, ας πούμε. Γιατί στη δεκαετία του '50, με την εισβολή του ροκ εντ ρολ και του αμερικάνικου τραγουδιού, ακούσαμε πάρα πολλή αμερικάνικη μουσική της εποχής από 45άρια. Τον καιρό που ο Presley έγραφε ένα καινούργιο κομμάτι, σε μια βδομάδα βρισκόταν εδώ και το ακούγαμε: Pat Boone, Perry Como, Nat King Cole κ.ά. Νομίζω ότι είναι εμφανή όλα αυτά στη δουλειά μου.

Φαντάζομαι όμως πως θα άκουγες και Θεοδωράκη-Χατζιδάκι, που εμφανίζονται περίπου στα τέλη της δεκαετίας του '50.

Είχαμε ακούσει το *Γαρύφαλλο στ' Αυτί*, αλλά δεν είχαμε εντοπίσει το «φαινόμενο» Χατζιδάκις. Είχαμε ακούσει κάποια σκόρπια τραγούδια. Το 1960 εντοπίζουμε τον Θεοδωράκη με τον *Επιτάφιο*, κολλάμε στον Θεοδωράκη και μέσω αυτού αρχίζουμε να έχουμε μια εικόνα, οπότε μαθαίνουμε και το «αντίπαλο δέος», τον Χατζιδάκι. Πολύ γρήγορα μπαίνει στην τριάδα και ο Ξαρχάκος, με πολύ δυνατά στοιχεία. Η δεκαετία του '60 είναι γεμάτη από τέτοια μουσική. Οι άνθρωποι της γενιάς μου, οι λίγο

πολιτικοποιημένοι κ.λπ., δεν ακούγαμε ξένη μουσική. Μπορεί να χαλούσε ο κόσμος από τους Beatles, αλλά τους ακούσαμε το '70, όταν πια είχαν διαλυθεί. Εκείνη την εποχή είμαστε κολλημένοι στο ελληνικό πολιτικό τραγούδι. Μεσ στη χούντα που απαγορεύτηκε ο Θεοδωράκης αρχίσαμε σιγά-σιγά να ανακαλύπτουμε τους Beatles και τους Rolling Stones.

Τότε άρχισε να ανθίζει και ένα πιο «ελαφρό» είδος, με κάποια χαρακτηριστικά τραγούδια όπως *Επιπόλαιο με λες και άλλα παρόμοια*.

Από τότε άρχισε η κάτω βόλτα του τραγουδιού.

Βγήκαν και άλλοι συνθέτες όμως, όπως ο Κουγιουμτζής.

Ναι, συνυπήρχαν. Ο Λοΐζος, ο Μούτσης, ο Μαρκόπουλος, υπήρχε και καλό τραγούδι. Αλλά το κενό που άφησε ο Θεοδωράκης ήταν μεγάλο. Παρόλο που εμείς ακούγαμε εκείνα τα χρόνια, όταν φίλοι έφερναν παράνομα απ' έξω τραγούδια του Μίκη. Εγώ είχα φίλες τη Μαρία Δημητριάδη και την αδερφή της, την Αφροδίτη Μάνου, που μπεινοβγαίνανε και φέρνανε. Τραγούδια του Μίκη από τη Ζάτουνα κ.λπ.

Αργότερα, το 1974, ενορχήστρωσες *Τα Λαϊκά* του Θεοδωράκη και του Μάνου Ελευθερίου με το Μανώλη Μητσιά και την Τάνια Τσανακλίδου.

Έκανα την ενορχήστρωση στα *Λαϊκά* και επίσης έκανα τρία τραγούδια από τα *Εξι Θαλασσινά Φεγγάρια* του Θεοδωράκη και του Νίκου Γκάτσου, που είχε ηχογραφήσει ο Μίκης λίγο πριν τη δικτατορία: τρία ο Μπιθικώτσης, τρία η Μοσχολιού. Τα τρία με τον Μπιθικώτση ήταν τελειωμένα και υπήρχαν και πρόχειρες ηχογραφήσεις για τη Μοσχολιού. Έκανα τις ορχήστρες και τραγούδησε η Βίκυ. Δεν ακουστήκανε πολύ. Κρίμα, γιατί είναι πολύ ωραία τραγούδια, έχει μερικά εξαιρετικά, όπως το *Πανηγύρι των Άστρων* με τον Μπιθικώτση που το αγαπώ ιδιαίτερα. Αλλά

τότε στη μεταπολίτευση βγήκε όλος ο Θεοδωράκης μαζί, τι να πρωτακούσεις; Εκατό- διακόσια LP, καινούργια και παλιά μαζί, οπότε χάθηκαν τα Ξερί Θαλασσινά Φεγγάρια.

Ας πάμε λίγο πίσω, στο 1968, όταν ηχογράφησες τα δυο πρώτα σου τραγούδια, σε στίχους του Δημήτρη Ιατρόπουλου, με τον Γιώργο Νταλάρα. Πώς προέκυψε αυτή η συνεργασία;

Γύρναγα από εταιρεία σε εταιρεία έχοντας μερικά τραγουδάκια. Δεν ήταν και πολλές οι εταιρείες, έτσι πήγα στην Οdeon και στην Columbia. Εγώ ήθελα να κάνω μεγάλο δίσκο. Θα είχα καμιά δεκαριά τραγούδια. Μου λέει λοιπόν ο Μάτσας: «Μεγάλο δίσκο δε θα κάνεις, απλά, αν θέλεις, δυο απ' αυτά τα τραγούδια να τα δώσεις σ' έναν καινούργιο τραγουδιστή που προωθούμε τώρα». Είχε κάνει ο Γιώργος δυο-τρία δισκάκια με τον Μητσάκη, Στην εποχή του Πάγκαλου κ.λπ. οπότε με την προτροπή του Μάτσα πήγα να τον ακούσω στα Χρυσά Κλειδιά, στο κέντρο που τραγουδούσε τότε στην Πλάκα με τον Μητσάκη. Είδα ένα παλικαράκι, λεπτό, αδύνατο, δώσαμε ένα ραντεβού στην πλατεία Κολωνακίου και γνωριστήκαμε. Κι έτσι είπε το Παιρνω την Ανηφοριά και το Σ' αγαπώ. Ξέρεις, υπάρχει κόσμος που είναι τρελαμένος με τον Νταλάρα. Κάτι ταξιτζήδες που με ρωτάνε: «Πώς είναι ο Γιώργος; Τον ξέρεις το Γιώργο; Πες μας για το Γιώργο», βάζουν ringtones με τραγούδια του στα κινητά, έχουν φωτογραφίες, πάνε πρώτη σειρά στο Παλλάς. Το Γιώργο τον ξέρω σαράντα χρόνια, πριν ακόμα πάει φαντάρος. Όποτε με χρειάστηκε και όποτε τον χρειάστηκα είμαστε δίπλα, έχουμε εξαιρετικά καλές σχέσεις.

Λίγο μετά έρχεται Η Πόλη μας με τον Μανώλη Μητσιά και τη Βίκυ Μοσχολιού.

Στη συνέχεια, έχοντας περισσότερο υλικό, ξαναγυρίζω πάλι στην Columbia και πάω μια μαγνητοταινία. «Περάστε σε μια βδομάδα, δεν τα άκουσε ο κύριος Λαμπρόπουλος, ξαναπεράστε» κ.λπ. Μ' αυτό το υλικό γνωρίζω την Κωστούλα Μητροπούλου, μέσω ενός φίλου τραγουδιστή, του Αλέξη Γεωργίου. Η Κωστούλα ακούει μερικά τραγούδια, μου λέει «γράφω κι εγώ στίχους» και μου δίνει μερικούς. Μου άρεσαν πολύ το Προς Κατεδάφισιν, Ο Αρχηγός και κάποια ακόμα. Βρίσκει μια άκρη η Κωστούλα να κάνει ένα χορόδραμα για τη Ραλλού Μάνου. Και της λέει: «Έχω ένα συνθέτη νέο, που νομίζω ότι μπορεί». Η Ραλλού απάντησε: «Έρχομαι να τον ακούσω». Της έπαιξα μερικά και μου είπε να κάνω τη μουσική για την Πόλη μας. Αφού λοιπόν έγραψα τη μουσική για το χορόδραμα, η Ραλλού που ήξερε από παλιά τον Λαμπρόπουλο (λόγω Χατζιδάκι), πήγε και του είπε: «Έχω ένα συνθέτη που μου έκανε τη μουσική για την Πόλη μας» κι έγινε η συνεργασία μέσω της Ραλλούς. Έγινε το ξεκίνημα και βγήκε ο δίσκος δηλαδή. Μετά άνοιξε ο δρόμος.

Νομίζω πως υπήρξε κι ένα πρόβλημα με τους στίχους του Μάνου Ελευθερίου στο Μη Χτυπάς.

Όταν είπα στην Κωστούλα ότι θέλω να βάλω στο δίσκο και το Μη Χτυπάς, που οι στίχοι είναι του Μάνου Ελευθερίου, ήταν κάθετη: «Όχι, εάν θα βάλεις, θα βάλεις μόνο με δικούς σου στίχους». Δηλαδή το Όσο Αγαπιόμαστε τα δυο και Το Καλοκαίρι σαν θα 'ρθει. Τότε της πρότεινα να βάλω το Μη Χτυπάς με το δικό μου όνομα. Και μου λέει: «Με το όνομα το δικό σου, να το βάλεις». Έτσι κάναμε ένα χαρτί με το Μάνο, σαν συμφωνητικό ας πούμε, ότι στο δίσκο θα μπει με το όνομα το δικό μου. Αλλά μόλις έγινε και το 45άρι μπήκε και το δικό του όνομα και έκτοτε υπάρχει.

Μπουζούκια στην Πόλη μας παίζουν ο Παπαδόπουλος με τον Καρνέζη;

Ναι. Αυτοί ήταν αποκλειστικοί του Λαμπρόπουλου, ηχογραφήσαν μόνο για την Columbia. Ο Μάτσας είχε νομίζω τον Ζαφειρίου. Στα άλλα όργανα η κάθε εταιρεία ήταν ανοιχτή. Δηλαδή το ακορντεόν ή το μεταλλόφωνο π.χ. ήταν ένα, που έπαιζε και για τις δυο εταιρείες, τα μπουζούκια όμως τα θέλανε αποκλειστικά. Όπως αποκλειστικός υπήρξε και ο Γκάτσος για τον Λαμπρόπουλο, με όσους δηλαδή συνεργάστηκε ο Γκάτσος ήταν συνθέτες της Columbia. Το Όσο Αγαπιόμαστε τα δυο λοιπόν συνέπεσε να είναι μαζί με το Μη Χτυπάς και πούλησε πολύ σαν μικρό δισκάκι. Πούλησαν και κάνα δυο άλλα μικρά αλλά αυτό πήγε εξαιρετικά, γιατί παίζανε και τα δυο τραγούδια. Τότε υπήρχαν χιλιάδες τζουκ-μποξ στην Ελλάδα και μόνο ότι μπήκε στα τζουκ-μποξ σήμαινε εκατό χιλιάδες κομμάτια. Αυτό έκανε τον Λαμπρόπουλο να πει: «Θα σου δώσω στην επόμενη συνεργασία τον Γκάτσο». Κι έγινε το 1972 η Κόκκινη Κλωστή. Εγώ είχα ήδη γράψει από το 1971 τα Μικροαστικά του Νεγρεπόντη, τα οποία δεν μου τα έβγαζε ο Λαμπρόπουλος. Του τα 'δυνα, τα άκουγε, μου 'λεγε «δεν τα βγάζω». Μετά μου λέει «να τα πει ο Ανδρεάδης». Τον ρωτάω: «Γιατί να τα πει ο Ανδρεάδης;» Μου απαντάει: «Γιατί είναι κωμικά». «Μα δεν είναι κωμικά τα τραγούδια αυτά. Μπορεί να 'χουνε κάποια πλάκα αλλά δεν είναι για να τα κοροϊδέψουμε». Ο Γκάτσος που τα είχε ακούσει μου είχε πει: «Αυτή είναι μια σπουδαία δουλειά, Λουκιανέ, να τη βγάλεις». «Μα δεν μου τη βγάζει ο Λαμπρόπουλος». «Περίμενε, κάτι μπορεί να γίνει και να βγει». Και πράγματι, κάποια στιγμή ένας παραγωγός που στάθηκε δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια, από το ξεκίνημα, ο Γιώργος Μακράκης, με πιάνει και μου λέει: «Θα σου πω κάτι αλλά να μείνει μεταξύ μας. Σε λίγο καιρό οι Εγγλέζοι, η EMI δηλαδή, θα στείλουν Εγγλέζο διευθυντή. Σ' αυτόν θα στα περάσω εγώ τα Μικροαστικά». Και πράγματι ήρθε ο νέος διευθυντής, ο Jameson, κι επειδή δεν ήξερε τίποτα, εμπιστεύθηκε τον Μακράκη, που ήταν ο πιο έμπειρος παραγωγός. Έτσι βγήκαν τα Μικροαστικά. Και μάλιστα πούλησαν, κάτι που δεν το περίμενε κανείς απ' αυτό το δίσκο.

Αυτός δεν είναι και ο πρώτος δίσκος με κόκκινο βινύλιο; Ναι, το κόκκινο βινύλιο, το οποίο το έψαχνα πριν από καιρό κι έχει γίνει πια μαύρο, σκούρο βυσσινί δηλαδή. Στο φως καταλαβαίνεις ότι δεν είναι μαύρο, αλλά μετά από τριανταπέντε χρόνια... Πριν από δέκα χρόνια περίπου είχα κάνει έναν Λυκαβηττό με τίτλο Η Σκοτεινή Πλευρά, που τους έπαιξα δουλειές άγνωστες. Και τους έδειξα τα Μικροαστικά με το κόκκινο βινύλιο. Ήτανε κόκκινο το γαμημένο. Τώρα μετά από καιρό το ξανακοιτάω κι έχει μείνει μόνο στην άκρη που είναι λεπτό το βινύλιο. Είχαν ένα πρόβλημα τα χρωματιστά βινύλια. Τα χρησιμοποιούσε το εργοστάσιο της Columbia που τύπωνε τους δίσκους και ήταν το μοναδικό εργοστάσιο για όλη τη Μέση Ανατολή, δηλαδή Αίγυπτο, Fairuz, Oum Kalthoum κ.λπ. Αυτά τα τυπώνανε στην Columbia, στέλνανε τις μαγνητοταινίες από εκεί, τα τυπώνανε εδώ και τα πηγαίνανε πίσω. Εμένα επειδή μ' άρεσε αυτή η ιστορία της δισκογραφίας, πήγαινα και στις πρέσες που τυπώνανε τους δίσκους και μέσα στα τυπογραφεία που τυπώνανε τα εξώφυλλα. Εκεί είδα τα χρωματιστά βινύλια. Υπήρχε πράσινο, κόκκινο, μπλε. Ήτανε φτηνό υλικό, πολύ μικρότερης αντοχής και στο πέμπτο παίξιμο έκανε σκρατς. Οπότε ζήτησα και μου τυπώσανε καμιά δεκαριά μαύρα, για μένα και για τους φίλους μου. Τότε το μαύρο ήταν το δυσεύρετο, το κόκκινο υπήρχε παντού. Εν πάση περιπτώσει το '73 βγήκαν τα Μικροαστικά και μου άνοιξαν ένα δρόμο. Είπαν δηλαδή «αυτός με παράξενες δουλειές, μπορεί να πουλήσει» κι έτσι έκανα και μια μυστήρια δουλειά, τη Media Luz το '76, που έπεσε βέβαια πάνω στη μεταπολίτευση, αλλά για μένα είναι μια πολύ σημαντική δουλειά.

Ήθελα να γυρίσουμε πίσω στο 1972 και στην Κόκκινη Κλωστή. Ο δίσκος αυτός κυκλοφόρησε με τον Μητσιά και τη Γαλάνη, αλλά πέντε από αυτά τα τραγούδια είχαν ηχογραφηθεί και με τον Μπιθικώτση. Πολύ αργότερα, το 1987, κυκλοφόρησαν στο LP Λουκιανός Κηλαηδόνης-Πρώτες Εκτελέσεις. Τι συνέβη και δεν βγήκαν τότε με τον Μπιθικώτση;

Δεν έπρεπε να βγούνε. Εγώ έκανα την πρώτη συνεργασία με την Columbia και πήγα σ' αυτήν γιατί αγαπούσα πάρα πολύ τη φωνή του Μπιθικώτση. Όταν λοιπόν ήταν να κάνουμε το δίσκο με την Πόλη μας, είπα στον Λαμπρόπουλο πως θέλω να κάνω τα τραγούδια με τον Μπιθικώτση. Μου έφερνε δυσκολίες. Ο Λαμπρόπουλος διέβλεπε ένα τέλος της «χροιάς Μπιθικώτση». Και ήθελε να προετοιμάσει τον διάδοχο. Έτσι, μου έφερνε διάφορες προτάσεις, όμως μέσα σ' όλα αυτά ήθελε κι ο Μπιθικώτσης να πάει στην Αμερική τουρνέ, δεν γινόταν να τον έχω. Τέλος πάντων, όταν φτάνουμε στην Κόκκινη Κλωστή και του λέω ξανά «θέλω τον Μπιθικώτση», μου λέει «πάρτον». Πάω λοιπόν στο Γρηγόρη και του βάζω τα τραγούδια. «Ωραία», λέει, «ο καινούργιος Θεοδωράκης» κ.λπ. Του άρεσε το

Σπίτι μου με τ' Άσπρα σου Γιασεμιά και το Τι να σου κάνει ο άνθρωπος. Ξεκινάμε με τον Μπιθικώτση. Κάνουμε δυο πρόβες, πάμε στο στούντιο, λέει πέντε τραγούδια σε μια ώρα μέσα. Παίρνω ένα αντίγραφο, πάω σπίτι, τα ακούω την άλλη μέρα και αντιλαμβάνομαι πως δεν υπήρχε πια το μέταλλο της φωνής του Μπιθικώτση, είχε σπάσει. Δεν το είχα αντιληφθεί. Βγάζοντας τραγούδια όπως το *Μια Γυναίκα Φεύγει*, έχασε εκείνο το μέταλλο που αγαπήσαμε και ήταν ένας τραγουδιστής πιο «μαλακός» κι από τον Κόκοτα, πώς να σου πω, ένα πράγμα τελείως μπλεκάντο. Τηλεφωνώ στο Λαμπρόπουλο και του λέω: «Κύριε Λαμπρόπουλε, με συγχωρείτε πάρα πολύ, εκτίθεται ο Γρηγόρης μ' αυτά τα τραγούδια, ας τα πει ο Μητσιάς». Απ' αυτά λοιπόν, είχα εγώ ένα αντίγραφο στα χέρια μου, είχε μείνει κι ένα στην Columbia. Το βρήκανε, δεν ξέρω κι εγώ που, ο Φαληρέας με τον Κυβέλο και τα βγάλανε. Εγώ δεν θα τα 'βγαζα ποτέ, για να προστατέψω το Γρηγόρη.

Θα μου επιτρέψεις να διαφωνήσω. Είμαι της άποψης πως κάποια πράγματα όπως αυτά δεν πρέπει να μένουν στα συρτάρια.

Εντάξει, είναι ένα ντοκουμέντο, κάτι τέτοιο: Αλλά αν βάλεις αυτά τα τραγούδια και μετά βάλεις, ας πούμε, το Γρηγόρη του '63, θα καταλάβεις τη διαφορά. Εγώ για κείνον το Γρηγόρη πήγα κι όταν τον έφτασα βρήκα πια έναν άλλον Γρηγόρη.

Αν δεν απατώμαι, εκείνη την εποχή υπήρχε στα σκαριά και μια δουλειά με τον Γιάννη Παπαϊωάννου.

Ήταν αρχές του '70 που κάναμε παρέα με τον Λευτέρη Παπαδόπουλο, τον Μάνο Λοϊζο, τον Νταλάρα στο ξεκίνημά του, και πηγαίναμε στις Τζιτζιφιές που ήταν ο Τσιτσάνης με τον Παπαϊωάννου. Ο Λευτέρης τους ήξερε. Κάποια στιγμή ο Παπαϊωάννου του λέει: «Ρε συ Λευτέρη, έχω κάποιες μελωδίες που θα 'θελα να τους βάλεις εσύ λόγια. Δηλαδή έχω βάλει εγώ, αλλά εσύ μου φαίνεται πως θα 'βαζες καλύτερα». Και σε μένα είπε: «Εσύ δεν είσαι που έχεις κάνει το *Όσο Αγαπιόμαστε τα Δυο* και το *Ντόνα Μαντόνα Γλυκιά Κεφαλλονίτισσα*; Θα ήθελα να κάνεις τις ορχήστρες και να τις κάνεις έτσι, δροσερές και χαρούμενες». Το πράγμα έμεινε εκεί, δεν προχώρησε. Μετά από λίγο σκοτώθηκε. Θεωρώ πως ο Παπαϊωάννου μαζί με τον Βαμβακάρη και τον Τσιτσάνη ήταν οι σημαντικότεροι συνθέτες του ρεμπέτικου. Αλλά αν με βάλεις να διαλέξω, έναν θα σου πω: τον Γιάννη Παπαϊωάννου. Μου πάει πιο πολύ.

Έχεις και κάποιους στίχους της Ευτυχίας Παπαγιαννοπούλου, οι οποίοι δεν έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα.

Έχω κάποιους αμελοποίητους στίχους της στα χέρια μου. Έχουν θέμα μικρασιατικό και όταν μου τους έδωσε η Ευτυχία σε λίγο καιρό βγήκε και η *Μικρά Ασία* του Καλδάρρα. Έτσι, σκέφτηκα πως δεν έπρεπε να πέσει το ένα πάνω

στο άλλο. Πάντως είναι μέσα στην καρδιά μου αυτοί οι στίχοι και θα τους κάνω κάποτε.

Υπάρχει και μια ιστορία εκείνης της εποχής με το *Δραγουμάνο του Βεζίρη* που το τραγούδησε σε δίσκο 45 στροφών ο Μητσιάς. Όταν έκανες τη συναυλία στο Λυκαβηττό τον Αύγουστο του 1996, ανάμεσα στα άλλα, έβαλες και μια ηχογράφηση του τραγουδιού με το Γιώργο Νταλάρα.

Αυτό είναι μια πλάκα. Εκείνη την εποχή που κάναμε παρέα με τον Λευτέρη, τον Μάνο και τον Νταλάρα, παίζαμε τα ακυκλοφόρητα τραγούδια μας στα πιάνο, σε όποιο σπίτι βρισκόμαστε. Έλεγε π.χ. ο Μάνος: «Έγραψα ένα, *Παποράκι του Μπουρνόβα*, πώς σου φαίνεται;» Τότε είχα γράψει και το *Δραγουμάνο του Βεζίρη*, το λέγαμε στις παρέες και ο Νταλάρας το ήξερε το κομμάτι. Φτάνω λοιπόν να το ηχογραφήσω και είμαι στο στούντιο. Η Columbia είχε δυο στούντιο ηχογραφήσεων. Στο ένα έγραφα εγώ το *Δραγουμάνο* και στο άλλο έγραφε ο Νταλάρας κάτι του Κουγιουμτζή. Εν τω μεταξύ γίνονταν κάτι διαλείμματα, άνοιγαν οι πόρτες, ακούγαμε τις ορχήστρες από μέσα κι έρχεται λοιπόν και μου λέει: «Το *Δραγουμάνο* γράφεις; Να μπω να το πω λιγάκι;» «Μπες ρε και πέστο», του λέω. Αρχίζει και τραγουδάει: «*Ο Δραγουμάνος του Βεζίρη...*» και μόλις φτάνει προς το τέλος λέει «γεια σου Λουκιανέ» ή κάτι τέτοιο κι έφυγε τρέχοντας. Αυτό το κράτησα. Δεν το είπα ολόκληρο, δεν θα το έβγαζα ποτέ, άλλωστε αυτός ήταν στην Οδση κι εγώ στην Columbia, αλλά το ψαχνό υπάρχει και με τη φωνή του Νταλάρα, ήταν ένα καλαμπουράκι. Σ' αυτή τη συναυλία λοιπόν που έβαλα κι αυτό, στη *Σκοτεινή Πλευρά*, τους έπαιξα τραγούδια από την *Πόλη μας* που έλεγε η Μοσχολιού, όπως το *Κοιμήσου να ονειρευτείς θάλασσες και καράβια*, το οποίο στην παράσταση της Ραλλούς Μάνου ακουγόταν με τη φωνή της Νταντωνάκη. Είχα γνωρίσει τη Φλέρυ από κάτι φίλους, πριν κάνει με τον Χατζιδάκι τον *Μεγάλο Ερωτικό*. Η Φλέρυ έμενε χρόνια στην Αμερική και κάποια στιγμή που η Μελίνα έφυγε για κινηματογραφικές υποχρεώσεις την ντουμπλάρισε εκείνη στο Broadway. Είχε έρθει στην Ελλάδα με περγαμηνές, επρόκειτο να συνεργαστεί και εδώ με το Χατζιδάκι, πέρα από το ότι είχε τραγουδήσει τα δικά του τραγούδια εκεί. Τη γνώρισα από κάτι φίλους στο Ψυχικό, ήταν πολύ καλή τραγουδίστρια και με τη φωνή της ακούγονταν στην παράσταση δύο-τρία τραγούδια, απ' αυτά που στο δίσκο είπε η Μοσχολιού. Εκείνο το βράδυ στο Λυκαβηττό τους έβαλα και ακούσανε κάποια πράγματα που δεν έχουσε κυκλοφορήσει, γι' αυτό και το είπα *Η Σκοτεινή Πλευρά*.

Έχεις σκεφτεί ποτέ να τα εκδώσεις αυτά;

Έχω τέτοιο υλικό, αλλά θέλω δικαιώματα και διάφορα τέτοια μπλεξίματα με εταιρείες κ.λπ. Είναι πάντως σημαντικό το γεγονός ότι παιχτήκανε στο Λυκαβηττό και

> Γιώργος Νταλάρας, Γιάννης Πάριος, Λουκιανός Κηλαηδόνης και ο μικρός Χάρης Βαρθακούρης, 1983.

υπάρχει το βίντεο. Μάλιστα ήταν περισσότερα απ' όσα έβαλα τελικά. Έχω, ας πούμε, μια πρόβα στο σπίτι μου που ο Νταλάρας τραγουδά το *Σ' αγαπώ* και το *Παίρνω την Ανηφοριά*, μ' ένα πιανάκι. Το αρχείο μου είναι πάρα πολύ καλό και διατηρημένο, τώρα είμαι σε φάση που το αρχειοθετώ για να μπορώ να τα βρίσκω όλα εύκολα. Βρήκα π.χ. ένα πολύ ωραίο ταξίμι που έχει κάνει ο Τάσος Χαλκιάς, όταν το 1975 κάναμε με τον Γκάτσο μια εκπομπή αντιδικτατορική για το BBC και ζητήσανε μουσική. Γράψαμε με τον Γκάτσο το *Κάποιον Σταυρώνουν Σήμερα* που τραγούδησε η Γαλάνη. Κι από την πίσω μεριά, επειδή δεν είχαμε άλλο τραγούδι, φώναξα τον Τάσο Χαλκιά να το παίξει με το κλαρίνο του σαν μοιρολόι ηπειρώτικο. Αυτό τώρα, άντε βρες το. Κάποια στιγμή μπορεί και να τα βγάλω, θα δω. Δεν θα χαθούνε, είναι σε καλά χέρια.

Μετά τα *Μικροαστικά* ηχογραφείς, το 1975, τα *Απλά Μαθήματα Πολιτικής Οικονομίας*.

Μετά τα *Μικροαστικά*, ο Γιάννης Νεγρεπόντης μου έδωσε τα *Απλά Μαθήματα Πολιτικής Οικονομίας* και τα ηχογράφησα με ηθοποιούς από την παράσταση, γιατί τα *Μικροαστικά* γίνανε παράσταση από το Μικρό Θέατρο της Χαράς Κανδρεβιώτου στην Κυψέλη: τον Αλέκο Μάνδηλα, την Πίτσα Κονιτσιώτη κ.ά. Ατυχήσανε, πέσανε πάνω στη μεταπολίτευση. Επίσης, ήτανε δίσκος που αντιπαθούσε πάρα πολύ το ΚΚΕ, γιατί ο Γιάννης ήταν στην ΕΔΑ. Κι έτσι πήγε ντούκου. Ο Νεγρεπόντης έλεγε πάντα ότι τα *Μικροαστικά* δεν είναι πολιτικά τραγούδια, είναι κοινωνικά

τραγούδια, ενώ τα *Απλά Μαθήματα Πολιτικής Οικονομίας* είναι πολιτικά τραγούδια. Ο κύκλος αποτελείται από δεκαέξι τραγούδια, τα μισά είναι καλά νομίζω: *Η Μετανάστευση*, *Το Σύστημα*, *Οι Ψυχώσεις*, από τα πιο καλά τραγούδια του Νεγρεπόντη. Δεν είχαν όμως τη δύναμη των *Μικροαστικών*.

Το 1976 κάνεις τον *Περίπατο* με τον Μανώλη Μητσιά, σε στίχους Νίκου Γκάτσου, που είναι και ο τελευταίος σου δίσκος με άλλον τραγουδιστή. Μέχρι τότε είχες ηχογραφήσει και μερικά σκόρπια 45άρια.

Ναι, με τον Γκάτσο κυρίως. Αυτά ήτανε για να περνάει ο καιρός. Καθόμασταν με τον Γκάτσο στου Φλόκα κάθε μεσημέρι και λέγαμε: «Δεν κάνουμε κανένα 45άρι;» Θέλω λοιπόν το 1976 να κάνω τη *Media Luz*, φιλόδοξο σχέδιο, ακριβή παραγωγή και με ρωτάει ο Μακράκης: «Τραγούδια έχει;» Του απαντάω: «Όχι δεν έχει τραγούδια, είναι κυρίως ορχηστρικά, κι αν έχει είναι κάτι αμερικάνικα κ.λπ.». Μου λέει τότε: «Για να σου κάνω αυτή την παραγωγή, θα μου δώσεις ένα λαϊκό δίσκο να πει ο Μανώλης». Εγώ τότε είχα κάνει την *Τύχη της Μαρούλας*, μια μουσική για το Θεσσαλικό Θέατρο με την Άννα, είχε ωραίες μελωδίες από τις οποίες βγήκαν τα δέκα από τα τραγούδια του *Περίπατου*. Μαζέματα από δω κι από κει ήταν αυτά. Είπα: «Πάρτε αυτά, αλλά για να μη μου κάνει ζημιά στη *Media Luz* δεν θα βάλεις στο εξώφυλλο το όνομά μου, θα βάλεις μόνο το Μητσιά». Γι' αυτό και στο εξώφυλλο γράφει μόνο *Μανώλης Μητσιάς- Περίπατος*. Από πίσω

λέει το όνομα το δικό μου και του Γκάτσου αλλά μπροστά δε γράφει τίποτα, γιατί θα βγαίνανε σχεδόν ταυτόχρονα στις βιτρίνες. Δεν ήθελα να λένε ο καινούργιος δίσκος του Κηληδόνη και να μπερδεύονται. Έγινε λοιπόν ως αντάλλαγμα για να κάνω τη *Media Luz*.

Αν και στο ζήτησε η εταιρεία, ο Περίπατος δεν «περπάτησε» τελικά. Που οφείλεται αυτό;

Δεν το υπερασπίστηκα κι εγώ καθόλου.

Κρίμα, γιατί έχει ωραία τραγούδια.

Έχει;

Ναι, νομίζω πως έχει αρκετά όμορφα τραγούδια. Οι Πέντε Στρατηγούς, το Χαμόσπιτο, η Προσευχή...

Ξέρεις ποιο ήταν το μόνο που ακούστηκε; Το *Κοριτσάκι μου με τ' Άσπρα*, το έπαιξαν λίγο τα ραδιόφωνα. Έχει μερικά, όπως το *Κρα* και η *Αλεπουδίτσα*, που είναι χαριτωμένα. Ήταν όμως ανυπεράσπιστος δίσκος. Ούτε ο Μανώλης τον πρόβαλε πολύ, ούτε κι εγώ.

Ο Μητσιάς είχε βγάλει μέσα σε δυο χρόνια αρκετές και όμορφες δουλειές με μεγάλους συνθέτες: Τετραλογία, Παραστάσεις, Αποχαιρετισμός, τα ρεμπέτικα με τον Καλδάρη και τη Μοσχολιού, την Αθανασία με τον Χατζιδάκι κι ένα χρόνο μετά το Παρών με τον Άκη Πάνου.

Είμαστε στη μεταπολίτευση και γίνεται ένας ορμαγμός. Πουλιάει ο Θεοδωράκης και μόνο ο Θεοδωράκης, πουλάνε τα Αντάρτικα και τα πολύ πολιτικά. Αυτός ήταν ένας δίσκος λίγο άχρωμος, παρόλο που τελικά έχει και ωραία τραγούδια, ειδικά από τον Γκάτσο. Εν πάση περιπτώσει, έρχεται η στιγμή, μετά τη *Media Luz*, όπου λέω «καλός ο Γκάτσος κ.λπ. όμως κι εγώ μπορώ να γράψω στίχους». Έχοντας και καλό προηγούμενο από το *Όσο Αγαπιόμαστε τα Δυο* που οι στίχοι ήταν δικοί μου. Οπότε σκέφτηκα: «Είναι θέμα τεμπελιάς, κάτσε τώρα και γράψε και τους στίχους». Κάθονται λοιπόν και ξεκινάω τον *Κάου-μπόου*. Νομίζω πως το πρώτο που έγραψα ήταν το *Περπατώ μες στους δρόμους της Αθήνας ξανά*, το *Δέκα μείον πέντε*, λίγο η *Βουλιαγμένη*, λίγο τα *Θερινά Σινεμά* κ.λπ. και είδα ότι μπορούσα να γράψω. Δοκίμασα τραγουδιστές, όπως τον Χρυσομάλλη που είχε πει στα *Μικροαστικά* το *Μακριά από την πόλη*, να πει τον *Κάου-μπόου*, αλλά το 'λεγε λίγο θεατρικά. Δεν ήθελα κάτι τέτοιο. Αποφάσισα να τα πω εγώ. Απλά τα *Θερινά Σινεμά*, επειδή το θεωρούσα ένα σημαντικό τραγούδι, πράγμα που αποδείχτηκε στην πορεία, θα ήθελα να το 'χει πει ο Μπιθικώτσης ο παλιός. Δεν υπήρχε ο παλιός Μπιθικώτσης, υπήρχε όμως η Μοσχολιού. Γι' αυτό πήγα και της είπα: «Ρε συ Βίκυ πες το αυτό το τραγούδι». Και μου είπε: «Θα το πω». Της έπαιξα και το *Όταν η πόλη κοιμάται*. Μου είπε: «Αυτό δεν μου πάει, δεν το καταλαβαίνω, θα σου πω όμως τα *Θερι-*

νά Σινεμά και *Τ' Αντρειωμένοι Τ' Άρματα*. Από κει άνοιξε ένας καινούργιος δρόμος. Μου πήρε πολύ δουλειά για να μάθω πως γράφονται οι στίχοι, έχοντας την εμπειρία του Γκάτσου, ο οποίος στα δέκα τραγούδια τα εννιά τα έγραφε πάνω σε μουσικές. Έτσι κι εγώ έχω γράψει όλα τα τραγούδια πάνω σε μουσικές. Μέχρι να βρω τον τρόπο στον *Κάου-μπόου*, μου πήρε πολλή δουλειά. Η *Βουλιαγμένη* ήταν ένα τραγούδι που με βασάνιζε δεκαοχτώ μέρες εργασίμες, δηλαδή καθημερινά πεντάωρα και εξάωρα για τους στίχους, εφόσον είχα τη μουσική. Με πολύ μεγάλη ευκολία μέσα σ' ένα χρόνο έκανα το *Ψυχραιμία Παιδιά*, είχα λύσει πια το θέμα της τεχνικής. Μετά ακολούθησαν τα *Κακά Παιδιά* και όλα τα άλλα.

Γιατί σταμάτησες να συνεργάζεσαι με τους τραγουδιστές;

Διότι διαπίστωσα πως όταν μου έλεγαν «έλα να κάνεις μια εμφάνιση», έπρεπε να μπορεί ο Μητσιάς, τα μπουζούκια κ.λπ. Είπα λοιπόν ότι θα κάνω τραγούδια που να μπορώ να τα παίζω μόνος μου μ' ένα πιάνο. Εάν έχω και ορχήστρα έχει καλώς, αλλά θα αντέχουν με μένα κι ένα πιανάκι. Πολλές φορές το κάνω ακόμα, βραδιές με πιάνο κι ένα κοντραμπάσο. Αν έχω κι ένα ακορντεόν είμαι πιο πλήρης, μια χαρά είμαι. Θέλω να είμαι αυτάρκης για να παρουσιάζω τη δουλειά μου, δεν μπορώ να είμαι εξαρτημένος από ένα ολόκληρο σύστημα. Είπα λοιπόν «πιάνο-φωνή» κι έτσι κατέληξα. Όποτε μου χρειάζεται συμμετοχή, τη ζητάω και την έχω. Αλλά επειδή γράφω βιωματικά τραγούδια δικά μου, ούτε πολλά γυναικεία μου προκύπτουν κι επίσης ξέρω τι εννοώ. Στον τρόπο που τα λέω, δεν είναι χάχα-χούχα, είναι στο μέτρο που τους χρειάζεται, ένα κλείσιμο ματιού. Οι άλλοι κάνουν υπερβολές, θα το πάνε εκεί, θα το πάνε αλλού κ.λπ. Εγώ θέλω να είναι αυτό που εννοώ.

Το 1983 έρχεται το πάρτυ στη Βουλιαγμένη. Μεγάλη ιστορία.

Όντως μεγάλη ιστορία. Αλλά πριν απ' αυτό, το 1982, κάνω τον πρώτο μου Λυκαβηττό, για τον οποίο έγραψα μετά και το τραγουδάκι *Κι αν περνούσε η ώρα κι ανέβαιναν πολλοί*. Αφού γέμισε ο Λυκαβηττός και είχε μείνει άλλος ένας Λυκαβηττός απ' έξω, ήρθαν οι μπάτσοι και μου λένε: «Φωνάζουν οι απ' έξω να μπούνε μέσα, να μπούνε;» Λέω: «Να μπούνε, αφού δεν έχει άλλα εισιτήρια να μπούνε». Ήρθαν και κάτσανε κάτω. Παίζαμε σ' ένα παταράκι. Δεν έχω παίξει ποτέ σε εξέδρα στο Λυκαβηττό, ποτέ. Σ' αυτά τα Ρωμαϊκά θέατρα πρέπει να παίζεις κάτω στο χώμα. Ο πρώτος θεατής είχε έρθει στα πόδια μου, μόνο πάνω μου δεν καθότανε. Ο Λυκαβηττός χωράει γύρω στις τρεισήμισι χιλιάδες με εισιτήρια, πρέπει να μπήκαν πέντε ή έξι χιλιάδες, γύρω-γύρω, παντού. Υπάρχουν κάτι πλάνα από πάνω που δεν καταλαβαίνεις που είναι αυτοί που

παίζουν και που είναι οι θεατές. Ήταν μια βραδιά χωρίς επεισόδια, πάρα πολύ ζεστή.

Μου κάνει εντύπωση που λες «χωρίς επεισόδια». Τι είδους επεισόδια εννοείς δηλαδή;

Αργότερα έγιναν πιο χοντράδες. Αυτή όμως ήταν μια γλυκιά βραδιά, που κύλησε ομαλά. Γιατί από τη στιγμή που μπήκε άλλος ένας Λυκαβηττός, θα μπορούσαν αυτοί που ήταν μέσα να πουν «τι τους βάζεις αυτούς;» Δεν έγινε κάτι τέτοιο, ευτυχώς. Εκείνο το βράδυ ήταν η πρώτη μαζική αντιμετώπιση που είχα από τον κόσμο και είδα την πολύ καλή αποδοχή που είχα. Για να ευχαριστήσω λοιπόν αυτό τον κόσμο, αποφάσισα να κάνω ένα πάρτυ και να περάσουμε καλά. Και έλεγα να το κάνω σ' ένα δασάκι στο Ψυχικό. Μετά σκέφτηκα: «Τι μαλακίες λες; Εκεί δε χωράνε ούτε τριακόσιοι». Κάποιο βράδυ, μεταξύ ύπνου και ξύπνιου, συνέλαβα την ιδέα ότι όπως είναι το Ρωμαϊκό θέατρο κι εμείς παίζουμε στον κύκλο, θα κάνω το πάρτυ στη Βουλιαγμένη, στην Πλαζ. Κι εκεί που είναι ο κύκλος θα βάλω μια πλατφόρμα και θα μπω να τραγουδήσω μέσα εκεί. Αγαπούσα τη Βουλιαγμένη, είχα γράψει ήδη και το σχετικό τραγούδι. Το Γενάρη διάλεξα την ημερομηνία, για την Πανσέληνο του Ιουλίου. Φτάνει λοιπόν η μέρα και γίνεται ο χαμός. Τότε διευθυντής στην τηλεόραση ήταν ο Βασίλης ο Βασιλικός. Είμαστε φίλοι, μαθαίνει ότι θα κάνω τη συναυλία στη Βουλιαγμένη και μου λέει: «Να το μεταδώσουμε ζωντανά». Του λέω: «Θα μου κόψει εισιτήρια». Μου λέει: «Μην ανησυχείς καθόλου, δεν πρόκειται να σου κόψει τίποτα». Πράγματι έτσι έγινε. Τότε ήταν δυο κανάλια. Την άλλη μέρα όλη η Ελλάδα είχε δει τη Βουλιαγμένη. Ήταν μια εξαιρετική βραδιά.

Υπήρχαν και πολλές συμμετοχές: Σαββόπουλος, Νταλάρας, Ζορμπαλά, Γερμανός κ.ά. αλλά στο δίσκο που κυκλοφόρησε μετά δεν μπήκαν όλα τα τραγούδια.

Υπήρχε πρόβλημα με τις εταιρείες των καλλιτεχνών;

Όχι, είχαμε το OK αλλά τι να πρωτοβάλεις. Εκείνο το βράδυ ο Σαββόπουλος είπε πέντε τραγούδια, ο Γερμανός άλλα τόσα, η Ζορμπαλά είπε κι αυτή, εγώ είπα τον άμμο της θάλασσας, οπότε μπήκανε ενδεικτικά. Ήταν ιδέα του Πατσιφά, εγώ δεν ασχολήθηκα με το δίσκο. Αυτό που γινόταν εκείνο το βράδυ δεν μπορεί να φανεί στο δίσκο. Μόνο στο βίντεο βγαίνει. Γράψανε τη βραδιά με επτά κάμερες, με τους καλύτερους Έλληνες οπερατέρ. Γι' αυτό έχει και πλάνα τ' απόγευμα με το ελικόπτερο, την ώρα που μαζεύεται ο πολυς κόσμος, η πλατφόρμα μεσ' στη θάλασσα, είναι πολύ καλογραμμένο.

Τι έκανες μετά τη Βουλιαγμένη;

Έκανα τη *Χαμηλή Πτήση* και τα *Τραγούδια για Κακά Παιδιά*. Έκανα επίσης επτά Λυκαβηττούς, που όλοι ήτανε κάτι, δεν ήταν καμία επανάληψη. Θυμάμαι τη *Σκοτεινή*

Πλευρά, ήταν ένας πολύ ξεχωριστός Λυκαβηττός. Μια πολύ σημαντική συνεργασία είναι αυτή που είχα με τη μπάντα από τη Νέα Ορλεάνη, τους Preservation Hall Jazz Band. Κάναμε δύο Λυκαβηττούς μαζί, με τον κύκλο Νέα Κυψέλη-Νέα Ορλεάνη. Ήταν ενδιαφέρον, γιατί πήγα στη Νέα Ορλεάνη και έφερα τελετάρχη, πως είναι δηλαδή οι κηδεείς στη Νέα Ορλεάνη, έμπλεξα κι έναν Επιτάφιο δικό μας. Το Λυκαβηττό τον αισθάνομαι πάρα πολύ οικείο πια, σαν να τραγουδάω στην αυλή του σπιτιού μου. Γιατί για να κάνεις εφτά Λυκαβηττούς σημαίνει ότι για κάθε Λυκαβηττό έχεις περάσει πολύ χρόνο εκεί μέσα. Το *Cocktail Party* επίσης ήταν ωραίο, το οποίο κυκλοφόρησε κιάλας.

Το 2006 μπήκες και στο Ηρώδειο, με την Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής.

Ήταν σημαντικό το Ηρώδειο, επειδή δεν είχα παίξει ποτέ σ' αυτό το χώρο, δεν τον ήξερα. Είχα τραγουδήσει μια φορά που έκανε μια γιορτή για τη Βουλή των Εφήβων ο Λάμπρος ο Λιάβας, με τραγούδια και χορούς του αιώνα. Είχε οπερέτα και διάφορα τέτοια πράγματα. Εγώ θα έκανα μια ενότητα με τα ελαφρά του '50. Η διαφορά με το Λυκαβηττό είναι ότι στο Λυκαβηττό είναι πιο μαλακή η κλίση, το Ηρώδειο είναι πιο κάθετο. Τραγουδάς και αισθάνεσαι ότι ο τελευταίος είναι πάνω απ' το κεφάλι σου, είναι πιο κλειστό. Ωραία αίσθηση, άλλη. Ο Λυκαβηττός είναι σαν να τραγουδάς σ' ένα λόφο.

Νομίζω πως ο Λυκαβηττός βγάζει κι ένα μεγαλύτερο κλίμα παρέας σε σχέση με το επιβλητικό Ηρώδειο.

Ναι, έτσι είναι. Το Ηρώδειο είναι κλειστό, είναι σαν το λάκκο με τα φίδια, ας πούμε. Πάντως επειδή είχα την ΚΟΕΜ που είναι μια εξαιρετική ορχήστρα κι επειδή είχαν προηγηθεί περίπου δέκα-δώδεκα συναυλίες με το ίδιο πρόγραμμα ανά την Ελλάδα, το πρόγραμμα πια είχε λιώσει, δεν υπήρχε κανένα τρακ, καμία αγωνία, κανένα τεχνικό πρόβλημα. Κύλησε μια βραδιά πάρα πολύ καλά. Ωραία εμπειρία. Εάν με βάλεις όμως να ξαναδιαλέξω, πάλι στο Λυκαβηττό θα πάω.

Στο Ηρώδειο έπαιξε το ρόλο της κι αυτή η καταπληκτική ορχήστρα που ακούστηκαν τα τραγούδια σου μ' έναν άλλον ήχο. Και τα τραγούδια του Ξαρχάκου που συμπερίελαβες στο πρόγραμμα έδεσαν πολύ με τα δικά σου.

Ε βέβαια. Όπως σου λέω ότι αγαπώ τον Παπαϊωάννου από τους ρεμπέτες, από την τριάδα Θεοδωράκη, Χατζιδάκι και Ξαρχάκου μου πάει πιο πολύ ο Σταύρος. Πρέπει να σου πω πως δεν ζήλεψα κανέναν συνθέτη αλλά τους θαύμασα, τον καθένα για τους δικούς του λόγους. Δεν είπα δηλαδή για ένα τραγούδι «α, ρε να το είχα γράψει εγώ». Όχι. Το χαιρόμουν που το έχει γράψει αυτός, όπως έχει γράψει ο Σαββόπουλος τραγούδια, την *Πρωτομαγιά*, την *Άννα* και λέω «μπράβο ρε Διονύση». Για το Θεοδωρά-

κη, για τον Χατζιδάκι, για τον Ξαρχάκο είπα: «Μπράβο ρε μάγκα, είσαι ωραίος». Προσπάθησα να βγάλω κι εγώ ότι καλύτερο δικό μου προς τα έξω, αλλά να είναι δικό μου. Δε ζήλεψα κανέναν. Κι όπως λέει και ο Dylan, «τα ωραιότερα τραγούδια τα 'χουνε γράψει άλλοι».

Έχεις μια ιδιαίτερη αδυναμία στα ματζόρε, στα πιο χαρούμενα τραγούδια, έτσι δεν είναι;

Ναι, το αγαπώ το ματζόρε. Σαν Ίωνας μου πάει αυτό το φως που έχει.

Ίσως και σαν χαρακτήρας, σαν ιδιοσυγκρασία;

Ναι, ναι, εντελώς. Αλλά και τα είδη που με επηρέασαν είναι ματζόρε, δηλαδή οι καντάδες, τα country, όλα αυτά.

Θα ήθελα να αναφερθούμε και στη μουσική που έχεις γράψει για το θέατρο. Και δεν είναι λίγη.

Όταν έκανα τα *Μικροαστικά*, πριν ακόμα βγουν σε δίσκο, κυκλοφόρησαν παράνομα από το '71 χέρι με χέρι, χάρη στο Μιχάλη τον Ακριβόπουλο. Θα τον ξέρεις από τη Θεσσαλονίκη, τον λεγόμενο «Παπάρα». Αυτός είναι πρώτος ξάδερφος του Μανώλη του Μητσιά. Όταν λοιπόν γνώρισα το Μανώλη, σε κάποιες πρόβες είχε έρθει κι ο Μιχάλης. Τραγουδάει κι αυτός εξίσου καλά, σαν τον Μανώλη, θα μπορούσε να 'ναι τραγουδιστής, είναι της Μπιθικωτσέικης σχολής, καλός. Μου ζήτησε ένα αντίγραφο από τα *Μικροαστικά*. Εκείνη την εποχή είχε ανέβει το Ελεύθερο Θέατρο στη Θεσσαλονίκη μ' ένα έργο, την *Ιστορία του Αλή Ρέτζο* νομίζω. Ο Μιχάλης ήταν φίλος των παιδιών, είχε την μπομπίνα (κασετόφωνα ακόμα δεν χρησιμοποιούσαμε) και έβαλε να ακούσουμε τα τραγούδια τα παιδιά του Ελεύθερου Θεάτρου. Και είπαν: «Ρε συ, εμείς ετοιμάζουμε επιθεώρηση, αυτός μας πάει». Μ' έφερε σε μια επαφή ο Μιχάλης με τα παιδιά και το καλοκαίρι του 1973 κάναμε το *Κι Εσύ Χτενίζεσαι*, που έγινε χαμός. Διότι ήταν σαφώς αριστερό έργο, με κείμενα του Μποστ και των παιδιών.

Με τη λογοκρισία δεν είχατε προβλήματα;

Ναι, ερχόντουσαν κάτι τύποι. Στέλνανε τα κείμενα στην επιτροπή και βλέπανε το λογοκριτή που καθόταν κάπου κάτω μ' ένα φακό και τα διάβαζε αν τα λέγανε ακριβώς.

Ήταν ηλίθιοι πάντως, έτσι δεν είναι;

Ναι, ήταν εντελώς ηλίθιοι. Περνούσαν χοντράδες, όπως με τα *Μικροαστικά*, που επειδή έλεγε «επαναστάτη βγάλαμε» κι όχι «έναν αντάρτη βγάλαμε», επειδή αυτοί ήταν «επανάσταση» νόμιζαν ότι ήταν δικό τους. Το *Κι Εσύ Χτενίζεσαι* π.χ. είχε κρυμμένα από κάτω ένα σωρό μηνύματα, όπως είχαν π.χ. τα τραγούδια του Μαρκόπουλου. Έτσι, μετά την *Πόλη μας* με τη Ραλλού Μάνου και τη *Φαύστα* με τον Μποστ, έκανα το μπαμ με το Ελεύθερο Θέατρο.

Την εποχή που γίνονται οι παραστάσεις του Ελεύθερου Θεάτρου, έρχεται να με βρει ο Θόδωρος Αγγελόπουλος και μου λέει: «Κάνω μια ταινία, το *Θίασο*, θέλω να κάνεις τη μουσική». Από τα *Μικροαστικά* λοιπόν στο Ελεύθερο Θέατρο κι από κει στο *Θίασο* του Αγγελόπουλου. Με τα παιδιά κάναμε δέκα επιθεωρήσεις. Αν έχεις το διπλό δίσκο, το *Πάμε Μαέστρο*, θα είδες τι έχω κάνει. Κι εκεί έχω βάλει μόνο τα πρωτότυπα, δηλαδή δικές μου μουσικές, γιατί στις επιθεωρήσεις χρησιμοποιούσαμε πάρα πολλά τραγούδια της εποχής, τα οποία δεν είχε νόημα να τα βάλω. Στην παράσταση όμως ήταν χρήσιμα. Έχει αρκετά ωραία τραγούδια εκεί μέσα.

Η γνωριμία με την Άννα Βαγενά πότε γίνεται;

Με την Άννα γνωριστήκαμε το '72, τον καιρό που έκανα την *Κόκκινη Κλωστή* και η Άννα είχε τελειώσει το *Προξενιό της Άννας*. Πήγαμε μαζί στη Θεσσαλονίκη για το Φεστιβάλ, όπου η Άννα πήρε το πρώτο βραβείο για το *Προξενιό* κι εγώ άκουγα μαζί της, σ' ένα παγκάκι έξω από το πανεπιστήμιο, τις πρώτες μεταδόσεις από την *Κόκκινη Κλωστή*. Όταν η Άννα έφτιαξε το Θεσσαλικό Θέατρο, ήμουνα παρών από την πρώτη δουλειά, που ήταν *Η Αυλή των Θαυμάτων* σε σκηνοθεσία του Διαγόρα Χρονόπουλου. Με καλούς ηθοποιούς, Τσιάνος κ.λπ., το ιδρυτικό πρώτο team του Θεσσαλικού. Και στη συνέχεια τους έκανα αρκε-

τές μουσικές, αλλά όχι αποκλειστικά εγώ. Έκανε δηλαδή ο Μικρούτσικος τον *Καλό Στρατιώτη Σβέικ*, ήταν κάποια έργα που τους συμβούλευα, πάρτε αυτόν, πάει καλύτερα. Μερικές παραστάσεις όπως *Η Τύχη της Μαρούλας* ήταν πολύ χαριτωμένες. Κάναμε επίσης το *Φιάκα*, μια ωραία παράσταση στην οποία δεν υπήρχαν στίχοι τραγουδιού και είχε γράψει τα λόγια ο Λευτέρης Παπαδόπουλος. Τέτοια ήθελα να τους βάλω εκείνο το βράδυ στο Λυκαβηττό με τη *Σκοτεινή Πλευρά* αλλά φωνάζανε: «Φτάνουν τώρα αυτά, παίξε μας τον *Κάου-μπόου*». Τους έλεγα: «Τον *Κάου-μπόου* και τη *Ρίτα* θα σας τα πω μετά». «Όχι, τώρα», επιμένανε.

Είχες συνεργαστεί και με το Θανάση Βέγγο; Υπάρχει ένα ντοκουμέντο από την εκπομπή του Γιώργου Παπαστεφάνου που τραγουδάτε μαζί *Είμαι Έλληνα αθλητής, οικογενειάρχης* κ.λπ.

Έχουμε κάνει μερικά με το Θανάση: το *Τι έκανες στον Τρωικό πόλεμο Θανάση* και ένα άλλο, *Μαμ, κακά, κοκό και νάνι*, νομίζω δεν έχουμε κάνει άλλα. Ήταν εξαιρετικός. Έχω συνεργαστεί και με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Ξανακάναμε τα *Μικροαστικά*, με την ίδια σκηνοθέτρια που τα είχε κάνει το '75 στην Κυψέλη, τη Χαρά την Κανδρεβιώτου. Επίσης τον *Άγιο Πρίγκιπα* με κείμενα της Μαργαρίτας Λυμπεράκη, εν συνόλω τρεις ή τέσσερις συνεργασίες με

το Κρατικό. Και με το Εθνικό έχω κάνει συνεργασίες, αλλά αυτό που μου πήγαινε πιο πολύ σαν διάθεση ήταν οι επιθεωρήσεις με το Ελεύθερο Θέατρο και με το Θεσσαλικό, όπου έκανα το *Χαιρέτα μου τον Πλάτανο* και αρκετά ακόμα.

Θέλω τώρα να μου μιλήσεις για τη μουσική που έγραψες για τον κινηματογράφο.

Το 1973 έκανα το *Θίασο* με τον Αγγελόπουλο, μια πολύ σπουδαία ταινία. Εκείνη η δουλειά έγινε με πολλά βάσανα, λόγω χούντας αλλά και οικονομικών στριμωγμάτων. Παρόλα αυτά ο οπερατέρ, ο Γιώργος Αρβανίτης, ο αδερφός του ο Θανάσης που έκανε τον ήχο, ο Μικέας ο Καραπιτέρης που έκανε τα σκηνικά, όλοι όσοι δουλεύαμε για την ταινία είχαμε συνείδηση ότι εδώ γίνεται κάτι πάρα πολύ σημαντικό. Ο *Θίασος* έχει μπει στις δέκα καλύτερες ταινίες από υπάρξεως κινηματογράφου. Μπορεί να μην υπάρχει Φελλίνι, που λέει ο λόγος, και να υπάρχει ο *Θίασος*. Την επόμενη χρονιά έκανα τους *Κυνηγούς*. Όμως ο Θόδωρος ήθελε τον μουσικό μαζί του στα γυρίσματα, να λείπει μήνες στα χιόνια κ.λπ., εγώ είχα αρχίσει να μπλέκω επαγγελματικά με το τραγούδι. Ήταν μια πολυτέλεια πια, δεν μπορούσα να το κάνω γιατί έχανα λεφτά. Οπότε σιγά-σιγά αποσύρθηκα.

Επιστρέφοντας στη δισκογραφία, να πάμε στο 1986 όπου γίνεται το μεγάλο μπαμ με τα *Τραγούδια για Κακά Παιδιά*. Ναι, λόγω της σάμπας *Στα Κορίτσια Λέμε Ναι*. Αυτό έσκισε.

Και επισκίασε ίσως και κάποια άλλα ωραία τραγούδια του δίσκου.

Ήταν καλός δίσκος. Είχε το *Θα Δραπετεύσω* και άλλα καλά τραγούδια, αλλά αυτό που τράβηξε περισσότερο ήταν *Στα Κορίτσια Λέμε Ναι*. Την επόμενη χρονιά πήγαινα για συναυλία σε μια παραλία στη Λούτσα κι είδα έναν

καρπούζα στην άκρη του δρόμου που είχε ταμπέλα «στα καρπούζα λέμε ναι». Στα καρπούζα, όχι στα καρπούζια. Το 'χω δει και αλλού: «Στον Κληρίδη λέμε ναι», το πήρε ο κάθε πικραμένος. Έχω κάνει επιτυχίες όπως ο *Κάουμπόυ, Όσο Αγαπιόμαστε τα Δυο, Το Ματς*, αυτό όμως είναι πάνω απ' αυτά, είναι πάνω απ' όλα. Το το πρωτόπαιζα πριν βγει στο δίσκο σε μια καλοκαιρινή συναυλία στο Θέατρο Δάσους στη Θεσσαλονίκη με καλή ορχήστρα, είχα πνευστά κ.λπ. Δεν το ήξερε ο κόσμος. Κι εκεί που λέει «*Στην τρέλα...*», ακούστηκε ένα «Ναι» και μέχρι να τελειώσει το τραγούδι είχαν καταλάβει που θα φωνάζανε «Ναι». Όταν τελειώσαμε φωνάζανε «αυτό με τα ναι, τα ναι» και το ξανάπαιζα. Μια άλλη φορά, την εποχή που σπουδαζε ο Λάκης ο Λαζόπουλος στο Πανεπιστήμιο της Κομοτηνής, μου είπε: «Έλα ρε να παίξεις για τα παιδιά στο Πανεπιστήμιο». Πήγα μ' ένα πιανάκι και τους πρωτόπαιζα τον *Κάουμπόυ*. Όταν τελείωσε μου φώναζαν από κάτω: «Αυτό με τη Ντόλυ». Έχω πρωτοπαιξει αλλού το *Τα 'φτιαξε η Μάρη με τον Άρη και το Χάρη*, που κι αυτό έγινε μεγάλη επιτυχία, αλλά η σάμπα ήταν πάνω απ' όλα. Το κατάλαβα το βράδυ που το 'γραψα, είπα στην Άννα «έχω ένα τραγούδι που θα σκίσει». Όχι τίποτα άλλο αλλά ήταν το τρίτο τραγούδι που έγραψα κι έπρεπε να γράψω άλλα επτά, αλλά ήμουν τόσο σίγουρος ότι ο δίσκος και μόνο αυτό να είχε θα πήγαινε. Ο Μπιθικώτσης μου έλεγε: «Για να πάει ένας δίσκος, Λουκιανέ, θέλει ενάμισι καλό τραγούδι». Εγώ έβαζα δέκα καλά τραγούδια. Εάν δεις στο *Ψυχραιμία Παιδιά* π.χ., δεν έχει τραγούδια «ξεπετάγματα». Δεν έχω τέτοια τραγούδια. Και αυτό μου 'κοψε τα πόδια γιατί έλεγα: «Έχω το γαμημένο το σουξέ και τώρα πρέπει να γράφω τραγούδια για να γεμίσω το δίσκο». Παρόλα αυτά βγήκαν *Οι Καλύτερες Μέρες*, αλλά και το *The Fucking Fifties* που επίσης το αγαπώ.

Το 1988 έρχεται ο δίσκος *Fifties και Ξερό Ψωμί*, με επανεκτελέσεις τραγουδιών της δεκαετίας του '50 από το χώρο του ελαφρού τραγουδιού.

Είχα πάει στον Μάτσα και του 'λεγα να κάνω το *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά*.

Το είχες έτοιμο από τότε;

Ναι. Μάλιστα αυτά ήταν τραγούδια που ήθελα να τα βάλω μέσα στο *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά*. Και μου 'λεγε: «Να βγάλουμε μόνο τα ελαφρά, να τα πει ο Πάριος». Του λέω: «Όχι ρε Μάκη, δεν κατάλαβες». Είχα πάντα διευθυντές εταιρειών που δεν με καταλάβαιναν. Ο ένας δεν κατάλαβε τα *Μικροαστικά*, ο άλλος δεν κατάλαβε το *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά*.

Ενδεχομένως να μην ήθελαν να καταλάβουν.

Εν πάση περιπτώσει, μου λέει τότε: «Να κάνεις μόνο τα ερωτικά». Μου πήρε ένα κομμάτι από το *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά* και έκανε αυτό το δίσκο, οπότε αναγκάστηκα αργότερα κι έβαλα πια πολλά βαλσάκια και διάφορα άλλα στο *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά*. Τις σάμπες και τα σουίνγκ που ήθελα, μου τα είχε βάλει ο Μάτσας στο *Fifties και Ξερό Ψωμί*. Εν τέλει, έκανα το 1992 το *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά* που κι αυτό έγινε χρυσό. Κι αυτό νομίζω πως πήγε κυρίως από τα παιδικά. Δεν πήγε για τα ελαφρά, τα ρεμπέτικα ή τα επτανησιακά. Εννοώ τα παιδικά που βρίσκονται στην πρώτη όψη του που έχει τα *Χριστιανόπουλα* και όλα αυτά. Εμείς είμαστε οικογενειακοί φίλοι με τον Στεφανόπουλο, τον πρώην Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Όταν γνώρισα την Άννα, τα πρώτα χρόνια του '70, μέναμε σε μια πολυκατοικία στο Ψυχικό. Είχαμε ένα διαμερισμάκι κάτω στον κήπο και στον πρώτο ή δεύτερο όροφο έμενε ο Στεφανόπουλος, νομίζω ότι μένει ακόμα εκεί. Έτσι λοιπόν γνωριζόμαστε σαν γείτονες, είχαμε ένα «για χαρά», ξέραμε πως είναι ένας πολιτικός που λέγεται Στεφανόπουλος. Μετά που έγινε Πρόεδρος ξαναξεσταθήκαμε, τον φωνάξαμε στο θέατρο και ήρθε. Είχε πεθάνει η γυναίκα του και μου 'λεγε, έτσι πολύ ζεστά: «Λουκιανέ, δεν θα ξεχάσω ποτέ αγόρι μου που έπαιζες καμιά φορά πιάνο και έβγαине η γυναίκα μου στη βεράντα και της άρεσε πολύ το *Τζιν, τζιν, τζιν*». Μια άλλη φορά μου είπε: «Ξέρεις τι κάνω τα απογεύματα της Κυριακής; Έρχεται ο φίλος μου ο Νιάνιαν» -ο Νιάνιαν ήταν ένας καθηγητής, έκανε μαθήματα Δικαίου, δεν θυμάμαι ακριβώς-, «παίζουμε ένα παιχνίδι με χαρτιά και βάζουμε το *Αχ Πατρίδα μου Γλυκιά* με τα παιδικά. Μ' αυτό περνάμε τις Κυριακές τα απογεύματα και μετά βάζουμε και ακούμε λίγο Μότσαρτ». Αυτός ο δίσκος βοήθησε λιγάκι και τους καθηγητές που τον πήρανε στα σχολεία και ξαναθυμηθήκανε μερικά τραγούδια. Κάποια τα διέσωσα κιόλας γιατί δεν είχαν ηχογραφηθεί ποτέ. Εγώ τα ήξερα έτσι, προφορικά. Βέβαια, για να κάνω αυτά τα σαράντα-πενήντα τραγούδια που είναι όλη η δουλειά, είχα να διαλέξω από πολύ περισσότερα.

Είναι πολύ ωραία και η ορχήστρα με τα φυσικά όργανα, ειδικά στα ρεμπέτικα, με τη συμμετοχή της κυρα-Βαγγελιώς της Μαργαρώνη, της πιανίστριας του Τσιτσάνη. Ο Μαργιολάς, η κυρά-Βαγγελιώ, ένας κι ένας είναι οι μουσικοί. Και τα παίξαμε καθαρά, στα τεμπή που ήταν τα κομμάτια. Γιατί κι ο ίδιος ο Τσιτσάνης το *Είμαστε Αλλάνια*, ας πούμε, το «έτρεχε» όταν το έπαιζε ζωντανά. Εγώ βρήκα τις πρώτες εκτελέσεις και τα παίξαμε στα τεμπή τα σωστά, με ένα μπουζούκι. Έβαλε δεύτερο μπουζούκι ο Δημήτρης και μου λέει: «Ρε συ τουριστικό είναι, άστο», οπότε συμφώνησα και τα κρατήσαμε με ένα μπουζούκι, τη Βαγγελιώ και το κοντραμπάσο. Είχε μερικά κομμάτια που αγαπούσα όπως π.χ. το *Πάντα Περιπλανώμενος* που το είχα ακούσει μια φορά απ' τον ίδιο το συνθέτη, τον Μαρίνο Γαβριήλ, έναν κουρέα στην Καλλιθέα. Αυτό το τραγουδάκι είναι διαμάντι. Κι επίσης ένα άλλο που αγαπώ που λέει *Η ώρα πέρασε, τι περιμένεις*. Η πλάκα είναι ότι σε ένα τραγούδι του Τσιτσάνη μου λέει η Βαγγελιώ: «Όχι τίποτα άλλο ρε Λουκιανέ, αλλά αυτό το 'χω παίξει στην πρώτη του εκτέλεση, πριν σαράντα χρόνια. Και το ξαναπαίζω τώρα». Συγκινητικά πράγματα. Η Βαγγελιώ θα 'τανε τότε είκοσι χρονών κοριτσάκι που τό 'παιζε στο πιάνο κι έπαιξε ακριβώς τα ίδια πράγματα με τότε.

Εξαιρετικός άνθρωπος. Και μεγάλη μουσικός.

Πραγματικά. Είμαι πάρα πολύ χαρούμενος γιατί έζησα μια ζωή ανάμεσα σε σημαντικούς ανθρώπους, κάνοντας ένα πράγμα που αγαπούσα. Έχω μίαν απεριόριστη αγάπη από τον κόσμο, απόδειξη ότι με λένε με το μικρό μου όνομα, κανείς δε με λέει «κύριε Κηλαηδόνη», εκτός από κάτι χαζούς που με αποκαλούν «κύριε Λουκιανέ». Έκανα ένα πράγμα που αγαπούσα, έζησα καλά εγώ και η οικογένειά μου μ' αυτή την ιστορία και εξακολουθώ. Έχω πάρει πολύ μεγάλες χαρές, δεν έχω στεναχώριες, ήμουν πάρα πολύ πεισματάρης σ' αυτό που έκανα. Κανείς δεν ξέρει πόσος κόπος υπάρχει πίσω από κάθε τι που έχω κάνει και δεν χρειάζεται να το ξέρει, δεν τον αφορά αυτό το θέμα. Αφορά μόνο εμένα. Με νοιάζει μόνο το αποτέλεσμα και αυτό δικαιούται ο κόσμος.

Είσαι και σαν άνθρωπος αισιόδοξος. Αυτό βγαίνει και μέσα από τα τραγούδια σου.

Ναι. Χαζός βέβαια δεν είμαι. Βλέπω τη μαυρίλα γύρω μου αλλά δε μασάω. Πιστεύω πως είμαι παράλογα αισιόδοξος. Τα πράγματα δεν γίνεται να πάνε χειρότερα, κάποια στιγμή θα πάνε καλύτερα.

Αλήθεια, πώς βλέπεις σήμερα την κατάσταση στο ελληνικό τραγούδι;

Χάλια, ποιο τραγούδι; Κι αυτό το έντεχνο μου σπάει τα νεύρα πάρα πολύ.

Εννοείς ίσως αυτή την περιβόητη «γενιά των τραγουδοποιών»;

Ναι, ναι. Περίδης, Μάλαμας, πολύ μαυρίλα αδερφέ μου. Ρε λίγο φως, λίγο χαρά ρε γαμώτο, λίγο πλάκα. Εκείνη την εποχή σχεδόν αποφάσισα να γράψω τον *Κάου-μπόου* γιατί δεν άκουγα καλά τραγούδια που να χαμογελάει λίγο ο κόσμος. Ο Διονύσης έκανε κανένα χαριτωμένο, ο Βαγγέλης ο Γερμανός, ο Μηλιώκας... Εννώ αυτούς που «μέτρησαν» από τότε που βγήκα εγώ. Και μετά, οι Κατσιμιχάιοι, στο ξεκίνημά τους. Από τους πιο καινούργιους μ' αρέσει ο Φοίβος ο Δεληβοριάς. Τι να πω; Ψέματα να πω;

Στα Φανταρίστικα πώς κατάφερες και μάζεψες σε ένα CD τόσους πολλούς τραγουδιστές και μάλιστα από τόσο διαφορετικούς χώρους; Είναι από τις ελάχιστες φορές που συνυπάρχουν δεκαεφτά τραγουδιστές όπως ο Νταλάρας, ο Πάριος, ο Μητσιάς, ο Μητροπάνος, η Πόλυ Πάνου, ο Μαργαρίτης κ.ά.

Ε τώρα έχει την πλάκα του που έβαλα όλους αυτούς και τραγουδάνε μαζί, ωραίο είναι. Ειδικά μερικές επιλογές, όπως ο Μαργαρίτης, ας πούμε, ή ο Σαββόπουλος, αποδείχτηκαν εύστοχες. Χρειάστηκε πολλή δουλειά για να τους μαζέψω έναν- έναν. Αυτή είναι η σελίδα με τα τηλέφωνα τους. Ένα καλοκαίρι ασχολιόμουνα με το «ποιος, πότε, που, τι». Άθλος. Βέβαια η αγάπη μου είναι η Πόλυ Πάνου, σ' αυτό το τραγουδάκι είναι «αστέρι».

Κάποιος νέος δίσκος υπάρχει στα σχέδιά σου;

Όχι, άμεσα δεν έχω τίποτα. Περνάω καλά, έχω ένα χώρο εδώ, έχω φτιάξει το θέατρο, κάνω αρχιτεκτονικές μαγκιές

και αυτό με καλύπτει. Επίσης έχω ένα χώρο ακριβώς από κάτω που κατάφερα μετά από πάρα πολλά χρόνια να συγκεντρώσω όλη μου τη δουλειά. Είναι ατακτοποιητή ακόμα, αλλά υπήρχανε πράγματα στο σπίτι της μάνας μου, στο σπίτι που μέναμε με την Άννα, σε κάτι αποθήκες... Τώρα είναι όλα μαζεμένα και μόλις τελειώσω αυτή την τακτοποίηση θα κάτσω να κάνω καμιά καινούργια δουλειά. Ξέρω πως γίνεται και θα το κάνω, δεν έχω σταματήσει καθόλου, απλά λίγο καιρό ασχολήθηκα να στήσω όλο αυτό το συγκρότημα το οποίο είναι πολύ σημαντικό για μας. Είναι η δουλειά της Άννας, η δουλειά η δικιά μου, μένουμε εδώ, μένουν οι κόρες μου παραδίπλα, είναι ωραία. Και γλιτώσαμε από την κόλαση: «Πάρκαρε, ξεπάρκαρε, πού πας, τι κάνεις» κ.λπ. Μπορεί να είσαι συνεπής στην ώρα σου, να λες «θα δω αυτόν» και να ξέρεις ότι θα το κάνεις. Όταν μέναμε στο Ψυχικό κι είχαμε ραντεβού εδώ, δεν ξέραμε αν θα φύγουμε τρία τέταρτα νωρίτερα, μία ώρα ή μιάμιση, ήταν κόλαση.

Μόλις μπήκα σ' αυτό τον πεζόδρομο που είναι στην καρδιά της Αθήνας, μεταξύ Πειραιώς και Κεραμεικού, σου δίνεται η αίσθηση πως μπαίνεις σε άλλη πόλη.

Έτσι είναι. Σαν να μπαίνεις σε άλλη εποχή. Έχει μια πλατεία που νομίζεις ότι είναι του '50, ας πούμε. Επίσης έχει μια ησυχία που δεν την έχει πουθενά, κι είσαι στο κέντρο της Αθήνας. Είμαστε μέσα στη δουλειά μας, είναι εύκολο για τους φίλους μας και τους συνεργάτες μας να έρθουν, το Μετρό είναι δυο βήματα, μια χαρά είμαστε.

(Η συνέντευξη πάρθηκε τον Αύγουστο του 2008 και δημοσιεύτηκε στο διαδικτυακό περιοδικό Μουσικόγραμμα. Η σημερινή της εκδοχή έχει κάποιες τροποποιήσεις σε σχέση με την πρώτη δημοσίευση.)